

SĂPTĂMĂNA ARHIVELOR

În perioada 24—28 mai 1993 a avut loc „Săptămăna Arhivelor”, acțiune dedicată unei mai bune cunoașteri a acestei instituții de către publicul larg, evidențierii rolului acestei instituții în gestionarea Fondului Arhivistic Național al bogatului tezaur de informații oferit pentru îmbogățirea și redarea faptelor și evenimentelor istorice potrivit adevărului istoric.

În ciclul manifestărilor ce au avut loc, menționăm: Conferința de presă din 25 mai și Sesiunea anuală de comunicări, Memoria Documentelor. Aflată în dezbateră Parlamentului, Legea Fondului Arhivistic Național își așteaptă și odată cu ea întreaga activitate arhivistică, consfințirea, privind temelii noi unei activități ce se desfășoară de mai bine de 160 de ani în Arhivele Naționale.

Conferința de presă organizată de conducerea Direcției Generale a Arhivelor Statului a făcut cunoscut ziaristilor prezenții, Radioteleviziunii Române, preocupările actuale ale Arhivelor, precum și principalele direcții de acțiune. Directorul general, prof. univ. dr. Ioan Scurtu arată că „Principala preocupare a instituției noastre a fost și rămâne promovarea noii legislații și, potrivit acesteia, îmbogățirea cu noi fonduri și colecții a patrimoniului arhivistic național”.

În acest sens, în ultimii trei ani au fost preluate peste 31 km de arhivă. Preluarea, s-a evidențiat, s-a efectuat în regim de salvarc, Arhivele Statului angajându-se să pregătească aceste fonduri pentru „punerea lor la dispoziția cercetării istorice, care să contribuie la o imagine reală asupra istoriei țării”. Din arhiva fostului CC al PCR (preluată de la Ministerul Apărării Naționale) 41 de fonduri arhivistice sunt redade circuitului cercetării științifice, de menționat că, odată cu repunerea în circuitul științific a acestor documente, s-a constatat „lipsa unor importante cantități de documente din fondurile legate de evenimentele ce au avut loc în decembrie 1989 și 1990”.

În privința arhivei preluate de la Ministerul de Interne și Departamentul Securității Statului, activitatea de separare a documentelor istorice de cele operative se află într-un stadiu avansat de pregă-

tire, având certitudinea că în cursul anului 1993 „o bună parte din aceste documente vor fi redade circuitului științific”.

Cercetarea arhivelor românești aflate în Rusia, potrivit hotărârii guvernului, în baza Acordului de colaborare încheiat cu Comitetul de Stat pentru Problemele Arhivelor, a evidențiat existența a 13 fonduri sau fragmente de fonduri arhivistice aparținând României. Astfel, numai la Arhiva Specială au fost descoperite 6 fonduri create de instituții românești. La celelalte arhive cercetate: Arhiva Cominternului, Arhiva Marii Revoluții din Octombrie, Arhiva Imperială (Ministerul de Externe) s-au făcut comenzi pentru copierea documentelor, a cărei finalizare se va realiza în termen de 7 luni.

Au fost preluate fondurile documentare create de Ministerul Comerțului Exterior, Ministerul Comerțului Interior, Comitetul de Stat al Planificării, CAER, precum fonduri personale ca: Ștefan Milcu, C. Argetoianu ș. a.

Specialiștii Arhivelor Statului au participat la principalele manifestări științifice ce au avut loc pe plan național și au publicat, cu eforturile specifice economiei de piață, o serie de volume de specialitate. După volumele prezentate la Expoziția universală de la Sevilla, respectiv *România — istorie în Documente*, album trilingv și *România — documente străine despre români*, ediție de documente bilingve, arhivele lansează cu acest prilej al „Săptămăanii Arhivelor”, volumele *Album de paleografie greacă, Catalogul documentelor Țării Românești* (vol. VI), *Îndrumător în Arhivele Statului Mehedinți* (vol. II) și vor apărea în curând volumul *Documente dâmbovișene*, lucrări de înaltă ținută științifică. Se află în stadiul de pregătire pentru tipar volumele *România — documentele unirii — 1918* ce se înscrie în acțiunile de sărbătorire a 75 de ani de la Marea Unire; *De la Pronunțământ la Memorandum* și *B. P. Hașdeu — director al Arhivelor Statului*, iar în curs de elaborare: *România în anul 1947; Minoritățile Naționale în România* (primul volum 1918—1925); *Românii în afara granițelor țării*; lucrare utilă despre diasporă; *100 de ani de artă românească modernă (1850—1950)*;

Relațiile economice româno-germane între cele două războaie mondiale, toate acestea pentru a contribui la o mai corectă cunoaștere a istoriei naționale.

Directorul general al Arhivelor Statului a arătat că „Arhivele Statului trebuie să facă față și unor greutăți de ordin material, printre care, în special, spațiile de depozitare, total insuficiente, jumătate din totalul documentelor de arhivă fiind depozitate în condiții precare, iar modernizarea activităților arhivistice — între care informatizarea, se află în stadii nu tocmai avansate; greutăți la tipărirea și difuzarea cărților publicate sau pregătite pentru tipărire. În încheiere, dl. prof. univ. dr. Ioan Scurtu a anunțat că în curând va absolvi anul I prima serie de studenți ai Facultății de Arhivistică.

În legătură cu cea de a doua mare manifestare a „Săptămânii Arhivelor”, Sesiunea de comunicări „Memoria documentelor”, prof. univ. dr. Ioan Scurtu, director general, a subliniat că „ideea centrală este ca în ansamblu instituția să aibă un loc bine definit între instituțiile culturale, constituind un principal mijloc de comunicare a informațiilor oferite de documentele studiate”. La sesiune au participat arhiviști din toată țara, muzeografi, bibliotecari, cercetători din domeniul istoriei și teoriei militare.

Cele 38 de comunicări, cu o tematică diversă, dar deosebit de interesantă, au adus în atenția participanților documente, date și informații, în marea majoritate inedite, înmagazinate în fonduri și colecții arhivistice din întreaga țară și îmbrățișând o perioadă istorică largă, începând din secolul al XIV-lea până-n zilele noastre.

Sub titlu de exemplu, menționăm comunicările „Originile ceangăilor din Moldova reflectate în registrele de stare civilă” (Gh. Radu, F. A. S., Neamț), „Din activitatea Cancelariei domnești în secolele XIV—XV” (Maricica, Ifrim, F. A. S. Iași); „Din istoria poștală a Buzăului în prima jumătate a secolului al XIX-lea” (Constanța Tănase și Alexandru Gaiță, F. A. S. Buzău); „Familia și structura ei de-a lungul secolului al XIX-lea în satul românesc din Transilvania” (Adriana Florica Munteanu, F. A. S., Cluj), „Un proiect englez de constituire a Deltei Dunării ca teritoriu liber și neutru sub administrația Comisiei Europene a Dunării” (Alexandru Duță, F. A. S. Galați), „Problema Basarabiei la Conferința de pace de la Paris oglindită în documente diplomatice britanice” (Ileana Bulz, Academia Tehnică Militară); „Date noi referitoare la desprinderea fracțiunii C. Argetoianu din Partidul Poporului” (Ilie Vulpe, F. A. S.

Craiova); „Activitatea diplomatică a lui Nicolae Titulescu oglindită în documente din arhivele Poloniei” (Vasile Matei, D. G. A. S.), „Informații inedite din arhivele rusești privind comportarea comandamentelor și trupelor sovietice în România, după 23 august 1944” (Alexandru Duță, Institutul de istorie și teorie militară); Documente referitoare la maghiarizarea românilor din părțile de răsărit ale Transilvaniei (Vilică Munteanu, F. A. S. Bacău); „Date noi privind funcționarea Comisiei româno-sovietice de la Odessa, 1940” (Maria Ionescu, Institutul de istorie și teorie militară) ș. a.

De notat prin problematica abordată, comunicările: „Gracioso de la Vega prințul poeziei Spaniole” (Marilena Popescu, Biblioteca Națională), „Predarea istoriei naționale la Școala superioară de război 1849—1949” (Elena Istrățescu, Arhivele Ministerului Apărării Naționale); „Personalități românești din secuime” (Ion Lăcătușu, F. A. S., Covasna); „Un demers oficial-Vizita reginei Maria la Paris 1919” (Diana Fotescu, Muzeul Național Cotroceni); „Documente din arhiva Fundației Culturale regale referitoare la cercul studenților români din Sîège” (Ioana Burlacu, Asociația arhiviștilor și prietenilor arhivelor); Dr. Constantin Istrati — președintele ai monumentelor trecutului” (Virgiliu Z. Teodorescu — D. G. A. S.), „Contribuții românești la Dezbaterea conceptelor de geopolitică și gen strategie” (Petre Otu, Institutul de istorie și teorie militară).

Comunicările prezentate, prin tematica și varietatea informațiilor oferite, interpretate și comentate cu competență științifică necesară, au contribuit la o mai amplă și completă cunoaștere a unor fapte și evenimente din istoria națională a bogăției și varietății Fondului Arhivistic Național. Se dorește ca aceste comunicări să fie reunite și tipărite într-un volum „Caiete arhivistice”, iar sesiunea științifică „Memoria documentelor” să fie înscrisă în circuitul manifestărilor științifice anuale, deschisă „tuturor cercetătorilor cu ceva de comunicat, pe baza documentelor studiate”, cum arată directorul general al Arhivelor Statului.

Tot în cadrul manifestărilor „Săptămânii Arhivelor” se înscrie și expoziția vernisată cu acest prilej, „Din tezaurul Arhivelor, organizată în holul central a D. G. A. S. Expoziția reunește unele dintre cele mai reprezentative documente provenite din cancelariile domnești ale Țărilor Române, documente deosebite prin con-

ținut sau forma lor de prezentare. Documentele, mai vechi sau mai noi, oferă publicului larg o imagine succintă a importantului fond documentar deținut de Arhivele Statului, precum și a contribuției acesteia la păstrarea și conservarea moștenirii culturale, a rolului acestei instituții în viața social-culturală a țării, prin varietatea informațiilor deținute.

Suita manifestărilor desfășurate în cadrul „Săptămânii arhivelor” s-a dorit și se dorește, în continuare, o reflectare a muncii și strădaniilor depuse de arhiviști pentru punerea în valoare a noi surse de informare și documentare necesare cercetării științifice, precum și a rolului instituției Arhivelor Statului de păstrător al valorilor tezaurului arhivistic național.

SILVIA POPOVICI

IMPERATIVE ALE MODERNIZĂRII ÎN ARHIVE

Consfătuirea conducerii Direcției Generale a Arhivelor Statului cu șefii serviciilor din aparatul central, șefii filialelor și arhiviștii din sectorul metodologie, sinteză și control, de la Brașov, din 28–30 iunie 1993, a pus în centrul dezbaterilor o tematică considerată a fi de primă urgență la momentul actual pentru domeniul arhivistic din România, și anume reformularea actualului Sistem informațional al Arhivelor și impulsionarea constituirii Fondului de asigurare, prin mijlocirea noilor instrucțiuni de microfilmare recent elaborate.

Fundamentul dezbaterilor la prima temă l-au constituit prezentările expuse, în ordine, de Ștefan Hurmuzache și Dan Anton, din partea conducerii D. G. A. S., care au exprimat punctul de vedere al acesteia privind strategia și politica generală a Arhivelor Statului în domeniul informațional și, respectiv, informatic, ca și cea susținută de Serviciul informatică arhivistică (Filoftea Rîzniș), prin care s-a făcut o radiografiere la zi a actualiei baze informatice, cu cele peste 20 de subsisteme, aplicate, suspendate, reluate sau propuse a fi programate și aplicate.

În centrul discuțiilor, subtil orchestrate de directorul general, prof. univ. dr. Ioan Scurtu, s-a aflat SARIAS-ul (Subsistemul automat de regăsire a informațiilor din Arhivele Statului), a cărei exploatare este întreruptă momentan, pentru a se găsi o nouă modalitate de înmagazinare a datelor mai rațională și, totodată, mai eficientă.

Majoritatea vorbitorilor au susținut și demonstrat raționalitatea utilizării, pentru înmagazinarea numai a cuvintelor-cheie, strict necesare orientării cercetătorului la sursă (tema, problema de cercetat, cota documentației respective). S-a exprimat și aserțiunea conform căreia respectivul subsistem, bazat numai pe cercetarea

tematică, să fie continuat prin substituirea lui de către SIRIA (Subsistemul de înmagazinare și regăsire a inventarelor arhivistice) și SETIM (Subsistemul de evidență tematică a inventarelor microfilmelor), tot prin formula cuvintelor-cheie, cu elementara condiție ca respectivele inventare să atingă cota de exprimare a normelor și principiilor arhivistice.

S-a solicitat, în acest context, reluarea SETFOC-ului (Subsistemul de evidență tematică a fondurilor și colecțiilor), dotat cu noi elemente de identificare, capabil să asigure atât o evidență arhivistică, cât și un sumum de informații utile cercetării.

Informatizarea altor domenii ale activității arhivistice — situația arhivelor tehnice, a arhivelor existente în general la creatori și deținători, starea fizică a documentelor etc. — a constituit un alt segment al dezbaterilor.

Concluzia finală a afirmat necesitatea creării unui sistem informațional, cu o consistentă componentă informatică, în măsură să asigure o evidență de gestiune arhivistică operațională și, în același timp, informația utilă cercetării istorice. În acest scop va fi elaborat, în următoarele luni, un proiect de Program director al Arhivelor Statului, corelat cu cel al Ministerului de Interne și cu cel guvernamental.

Discuțiile purtate la cea de a doua temă, generate de o expunere de motive a Serviciului arhive tehnice și microfilme de asigurare, au condus, cu unele „obstacole”, la necesitatea elaborării și aplicării „Instrucțiunilor de microfilmare privind constituirea Fondului de Asigurare”, menite să netezească demersul documentului spre asigurare numai în baza normelor și principiilor arhivistice unitare, fără alte „oco-lișuri” de natură să pretexteze diverse operațiuni ca fiind de sine stătătoare în fluxul operațional arhivistic.

Obligativitatea filialelor și a serviciilor deținătoare de a verifica modul de prelucrare arhivistică, inclusiv a existentului cu instrumentele de evidență, la fondurile și colecțiile cărora urmează să li se constituie Fond de asigurare, ca și de a efectua toate operațiunile (ordonare, selecționare, inventariere, cotare, restructurare) la fon-

durile supuse periodic definitivării evidenței arhivistică — s-au afirmat ca o condiție sine qua non a atingerii cotelor de flux modern în constituirea Fondului de asigurare.

MARIN R. MOCANU

AL X-LEA SIMPOZION NAȚIONAL DE NUMISMATICĂ

În perioada 27—28 mai 1993 s-a desfășurat la Brașov, în sălile Muzeului de istorie — Casa Sfatului, cel de al X-lea simpozion național de numismatică.

În deschiderea lucrărilor au luat cuvântul reprezentanți din partea Prefecturii județului Brașov, a Consiliului județean Brașov și a Inspectoratului pentru cultură a județului Brașov. Din partea Societății Numismatice Române a vorbit președintele acesteia Constantin Preda.

În continuarea deschiderii lucrărilor s-a vernisat expoziția intitulată „Colecția Sigmund Weiss”, care a stârnit interesul unanim al participanților.

În cadrul simpozionului au fost prezentate 40 de lucrări. Din partea Direcției Generale a Arhivelor Statului s-au prezentat următoarele comunicări: „Lidia Brâncescu, „Contribuția lui Cezar Bolliac la constituirea Cabinetului de numismatică de la Muzeul de antichități — documente de arhivă”, Maria Dogaru, „Heraldica brașoveană — istorie și legendă”; Adina Berciu Drăghicescu, „Informații de arhivă privind încercarea de constituire a monedei naționale în anul 1864”.

Pentru interesul și varietatea problemelor ridicate mai menționăm următoarele comunicări: Constantin Preda, „Din nou despre monedele de aur de tip Koson”; Ion Donoiu, „Monede emise de Olbia și Panticapeuni”; Adrian Popescu, „Denari romani republicani și drahme din Dyrrhachium dintr-un tezaur descoperit la Zimnicea”; Aurica Smaranda, „Două monede din markianopolis descoperite la Iomis”; Gh. Poenaru-Bordea, „Considerații privind

circulația monetară din sec. la Niculițel, județul Tulcea; Vitalie Umlauf, „O medalie mai puțin cunoscută dedicată lui Costache Negri”; Ion Dogaru, „Noutăți din medalistica eminesciană”; Valeriu Rusu, „Instituții militare de cultură și învățământ reflectate în medalistică”; Nicolae Șerbănescu, „Cuza Vodă în medalistica românească”; Radu Arderan (Cluj-Napoca), „O descoperire de monede antice la Cluj, 1938”; Dana Bolănescu (Reșița), „Noi contribuții privind repertoriul numismatic din sud-vestul României (1989—1992)”; Viorel Butnariu (Iași), „Politica monetară a Transilvaniei în perioada consolidării Principatului autonom (1606—1692)”; Iuana Popa (Brașov), „17 ani de activitate ai Secției Brașov a S. N. R.”.

În încheierea simpozionului, Constantin Preda a concluzionat asupra lucrărilor, exprimând o speranță ca și în viitor, comunicările se vor ridica la nivelul celor prezentate.

Unii dintre participanți, au oferit Secției de numismatică din Brașov, reprezentată de Iuana Popa, o serie de medalii care vor îmbogăți colecția muzeului. Simpozionul a fost sponsorizat de: S.C. Postăvarul S.A.; Banca Dacia Felix; S.C. Romacril S.A.; S.C. La Vatra Ardealului S.R.L.; S.C. Forti S.R.L.; S.C. V.I.P. Exim S.R.L.; S.C. Valeriana S.R.L.; S.C. Brașov S.R.L.; S.C. Sere Codlea S.A., cărora li s-au adus mulțumiri pentru posibilitatea creată de a se desfășura simpozionul în bune condiții.

LIDIA BRÂNCESCU